

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Bouwen aan basisvaardigheden

Voortgezet onderwijs

Inleiding

Een goede basiskennis en begrip van taal is een belangrijke voorwaarde om mee te doen in de maatschappij, nu én in de toekomst. Goed kunnen lezen leidt tot meer kennis van de wereld en tot het kritischer kunnen omgaan met alle informatie die via veel verschillende media om ons heen te vinden is. In een wereld met een overvloed aan informatie is dat een belangrijke vaardigheid die we onze jongeren moeten aanleren.

¹ Leesbevordering is het stimuleren van het lezen bij kinderen, jongeren en volwassenen, met als doel dat zij lezen niet als verplichte activiteit ervaren, maar beschouwen als een leuke en zinvolle (vrije)tijdsbesteding. Binnen de leesbevordering zijn leesplezier en leesmotivatie middelen om de leesvaardigheid en de literaire competentie te stuwten. Immers, wie vaak voor het plezier leest, wordt een steeds vaardiger lezer. Meer informatie over alle definities rondom leesbevordering vind je [hier](#).

² Via het Masterplan Basisvaardigheden is veel geld naar de onderwijssector gegaan voor het verbeteren van de basisvaardigheden met als belangrijkste vaardigheid de taal. Daarnaast heeft de bibliotheeksector **middelen gekregen** voor het opstarten van zoveel mogelijk locaties de Bibliotheek op school.

Een aanpak voor jeugd en jongeren waarbij leesbevordering, burgerschap en digitale geletterdheid hand in hand gaan, is waardevol en relevant. De basisvaardigheden digitale geletterdheid en burgerschap vereisen ook leesvaardigheid en leesbegrip. Helaas is een goede leesvaardigheid voor veel jongeren niet vanzelfsprekend. Nederland kent een dalende trend als het gaat om leesplezier en leesvaardigheid bij jongeren. Omdat het onderwijs de gelijkmaker moet zijn op dit vlak, is het belangrijk dat juist het onderwijs aandacht besteedt¹ aan de basisvaardigheden. Met onder andere het Masterplan Basisvaardigheden² ligt er een gouden kans voor het nemen van deze verantwoordelijkheid. Bibliotheken en het voortgezet onderwijs kunnen juist nu bouwen aan een stevige, structurele samenwerking om onze jongeren optimaal voor te bereiden op hun rol in de maatschappij.

In deze brochure vind je de aanpak en het aanbod van de Bibliotheek om invulling te geven aan leesbevordering op het voortgezet onderwijs. De Bibliotheek beschikt naast een uitgebreide collectie ook over brede kennis en expertise op het vlak van leesmotivatie, digitale geletterdheid en burgerschap. Hiermee kan de Bibliotheek de school, als professionele partner, adviseren. Dat doet de Bibliotheek aan de hand van een aantal bouwstenen die samen zorgen voor een stevig fundament. De inzet van de leesmediaconsulent vervult in die aanpak een sleutelrol binnen de samenwerking tussen school en bibliotheek. De Bibliotheek gaat graag met de school in gesprek om met elkaar invulling te geven aan een structurele samenwerking op het gebied van leesbevordering.

Visie op lezen

De visie van de Bibliotheek op leesbeleid is gebaseerd op de leescirkel van Aidan Chambers³.

Met de docent en leesmediaconsulent als helpende volwassene in het midden die kiest en selecteert, maar ook praat met de leerlingen over hun ervaringen en die serieus neemt, coachend en zonder oordeel.

1. Kiezen en selecteren

(aanbod, beschikbaarheid, toegankelijkheid, presentatie)

3. Lezen / leestijd

(tijd om te lezen, voorgelezen worden, voor jezelf lezen)

2. Praten

(praten over beleving, boekenpraatjes, logboekje)

De helpende
volwassene

1.

Kiezen en selecteren

Zorg voor aansprekende boeken die toegankelijk en beschikbaar zijn. En laat kinderen zelf kiezen welke boeken ze willen lezen (autonomie).

2.

Praten

Wanneer leerlingen praten over de gelezen boeken, worden ze gemotiveerder om boeken te lezen. Door naar elkaar te luisteren en zelf te praten, leren ze hun gedachten onder woorden te brengen. Ook koppelen ze op deze manier de wereld van het boek aan hun eigen belevingswereld. Ze leren hun leesvoorkeuren kennen en komen op ideeën voor nieuwe boeken. Een dergelijke positieve leesattitude is essentieel voor het ontwikkelen van leessmaak, leesplezier en uiteindelijk ook leesvaardigheid. Op dit moment ontbreekt deze positieve leesattitude bij de meeste Nederlandse jongeren, blijkt uit onderzoek. Slechts 19% noemt het leuk om met anderen over boeken te praten en 18% heeft lezen als favoriete hobby aangemerkt.⁴ Het is nu aan ons, de bibliotheken en de school, om die positieve leesattitude terug te winnen bij onze jongeren.

3.

Lezen/leestijd

Het is de verantwoordelijkheid van de school om tijd vrij te maken voor lezen. Chambers: 'Lezen kost tijd en mag tijd kosten. Geef kinderen juist op school de gelegenheid om te lezen.'

Doorgaande leeslijn

Om van kinderen en jongeren lezers te maken is doorlopende aandacht voor leesbevordering essentieel. Dit start bij jonge ouders en pedagogisch medewerkers van de kinderopvang, waarna leraren van de basisschool, het voortgezet onderwijs en mbo erop voortbouwen. Zo ontstaat een samenhangende leeslijn van 0-20 jaar. Met de leesbevorderingsprogramma's BoekStart, BoekStart in de Kinderopvang, de Bibliotheek op school po, vo en mbo creëren we die doorgaande leeslijn⁵ en zetten we in op een structurele samenwerking tussen onderwijs en bibliotheken. Het is een effectieve aanpak om kinderen en jongeren te laten uitgroeien tot leesvaardige, mediawijze en kritische volwassenen. Omdat in het voortgezet onderwijs een belangrijk sleutelmoment ligt waarop jongeren dreigen uit te vallen op leesvaardigheden, verdient het voortgezet onderwijs extra aandacht in deze doorgaande lijn.

Leespraat met De leesomgeving en Vertel eens van Aidan Chambers, 2012

De aanwezigheid van een collectie alleen is dus niet voldoende. Een collectie zonder tijd om te lezen is zinloos en andersom heeft het ook geen zin om leestijd in te roosteren als er geen aantrekkelijke collectie aanwezig is. Boeken worden gebruikt – en leesplezier wordt aangewakkerd – als zij actueel, aantrekkelijk en goed toegankelijk zijn en als zij worden gepromoot door de helpende volwassenen (docenten en leesmediaconsulenten met boekenkennis). Voor die promotie is het van belang dat schoolteams goed worden getraind als het gaat om leesbevordering en dat de school ruimte maakt voor leesbevorderingsactiviteiten, werkvormen, praten over boeken en een mooie, aantrekkelijke leesomgeving.

³ Aidan Chambers is een Britse schrijver en leesbevorderingsexpert. Hij ontwikkelde een aanpak die leerkrachten helpt om op een inspirerende manier met kinderen over boeken en lezen te praten.

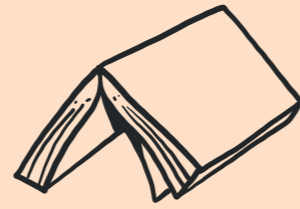
⁴ Gubbels et al., 2019

⁵ In de publicatie *De doorgaande leeslijn* van Stichting Lezen is op basis van wetenschappelijke inzichten bondig en helder samengevat hoe de leesontwikkeling van 0 tot 20 jaar verloopt, wat er nodig is om deze ontwikkeling te stimuleren en hoe we samen kunnen werken aan een wereld waarin alle kinderen en jongeren kunnen uitgroeien tot gemotiveerde en vaardige lezers.

Visie op digitale geletterdheid

Digitale technologie speelt een steeds grotere rol in ons leven. We werken online, shoppen online en spelen online. De digitale wereld loopt door in ons echte leven, het is aan ons om daar balans in te vinden. Dit vraagt om specifieke kennis, vaardigheden en attitudes, zodat we zelf de regie in handen houden. Deze kennis, vaardigheden en attitudes vormen samen het begrip “digitale geletterdheid”.

Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met het ontwikkelen van deze kennis, vaardigheden en attitudes. Hoe? Er zijn een aantal voorwaarden⁶ waaraan voldaan dient te worden. ICT-motivatie is zo'n voorwaarde. Dat is de wil en kunst van het inzetten van digitale toepassingen om bijvoorbeeld informatie op te zoeken of contact met anderen te onderhouden. Goed gedoseerde toegang tot de juiste ICT-middelen is de volgende voorwaarde: niet te veel en niet voor alles. Anders bereik je het tegenovergestelde. Je kunt ook heel goed zonder scherpjes aan digitale geletterdheid werken.

De voorwaarden vragen dus ook om een ervaren pedagogische docent met de juiste expertise. Dat betekent dat je als docent een rolmodel bent en een doordacht onderwijsaanbod creëert in lijn met de hele school.

Lezen en een goed taalniveau zijn een belangrijke voorwaarde voor digitale geletterdheid. Hoe kun je anders al die berichten op sociale media juist interpreteren of nepnieuws herkennen? Online lezen is leesvaardigheid voor gevorderden. Leesvaardigheid staat dus aan de basis.

Wie deze vier voorwaarden bekijkt ziet hierin de parallellen met de leescirkel van Chambers. Met de leerkracht als helpende volwassene in het midden die kiest en selecteert, maar ook praat met de leerlingen over hun ervaringen en die hen serieus neemt, coachend en zonder oordeel. En die ruimte biedt en werkt aan leesvaardigheid en taalontwikkeling. De Bibliotheek kan hierin ondersteunen op verschillende vlakken. Ga met je leesmediaconsulent in gesprek over de mogelijkheden.

⁶ Het is belangrijk dat leerlingen actief en kritisch leren omgaan met de digitale wereld. Leraren kunnen hen daarbij begeleiden vanuit kennis over voorwaarden voor digitale geletterdheid. Lees op onderwijskennis.nl meer over de voorwaarden.

Visie op burgerschap

Basisvaardigheden voor burgerschap omvatten sociale en maatschappelijke vaardigheden die leerlingen nodig hebben om deel te nemen aan de samenleving. Burgerschap wordt steeds meer gezien als een voorwaarde voor het deelnemen aan de gemedialiseerde samenleving. Leesvaardigheid speelt hierin een belangrijke rol. De toegang tot en het begrijpen van geschreven informatiebronnen zorgt er ook voor dat iemand beter gebruik kan maken van diens burgerschapsrechten.

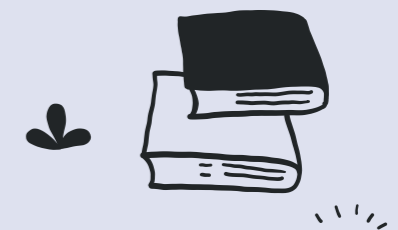

Niet ieder kind krijgt burgerschapsvaardigheden vanuit huis mee. Daarom fungeert de school als een oefenplaats waar leerlingen ontdekken dat samenleven zich op allerlei niveaus en in diverse gemeenschappen afspeelt: fysiek en digitaal, lokaal, nationaal en mondiaal. De school is een belangrijke plek voor het verwerven en toepassen van kennis en vaardigheden die nodig zijn om te functioneren in een diverse en democratische samenleving. Het beschikken over een grotere woordenschat zorgt voor betere sociale competenties die nodig zijn om optimaal deel te nemen aan de samenleving. Lezen is daarom een voorwaarde voor burgerschap en leidt tot een hogere kwaliteit van actief burgerschap.⁷

Bij burgerschapsonderwijs staan drie basiswaarden centraal die van belang zijn in de samenleving: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Deze drie waarden benadrukken elk een belangrijk uitgangspunt in onze democratische rechtsstaat. Naast het bijbrengen van deze kennis is het belangrijk dat scholen, vanuit hun eigen levensbeschouwelijke en/of pedagogische visie, leerlingen helpen bij het ontwikkelen van een passende houding. Zo leren leerlingen hoe zij zich verhouden tot mensen met andere opvattingen en om respectvol om te gaan met verschillen tussen mensen.

Het leren omgaan met diversiteit en het bevorderen van democratische waarden zijn essentiële burgerschapsvaardigheden die leerlingen toerusten om aan de maatschappij te deelnemen.

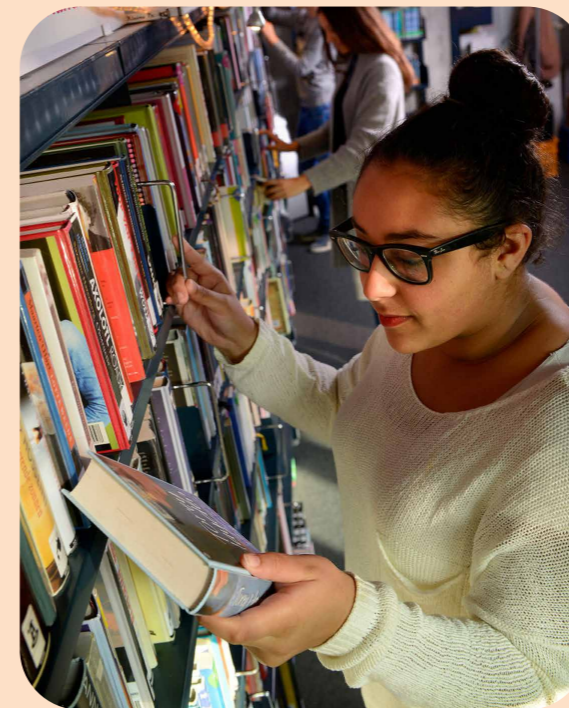
Je kunt met burgerschap in meerdere vakken en leergebieden aan de slag. In het voortgezet onderwijs valt onder andere te denken aan Nederlands, maatschappijleer, geschiedenis en levensbeschouwing. Aspecten van burgerschap kunnen daarbij geïntegreerd aan bod komen, zodat het vakoverstijgend aangeboden kan worden. En het kan leiden tot een positievere schoolcultuur door middel van een goede sfeer en openheid in de klas. De Bibliotheek kan hierin ondersteunen op verschillende vlakken. Ga met je leesmediaconsulent in gesprek over de mogelijkheden.

⁷ Stichting Lezen schreef een *docentenhandleiding* 'Leesscenario: Lezen in het mbo en burgerschap'. Daarin beschrijven ze onder andere de verbinding tussen lezen en burgerschap.

De Bibliotheek op school

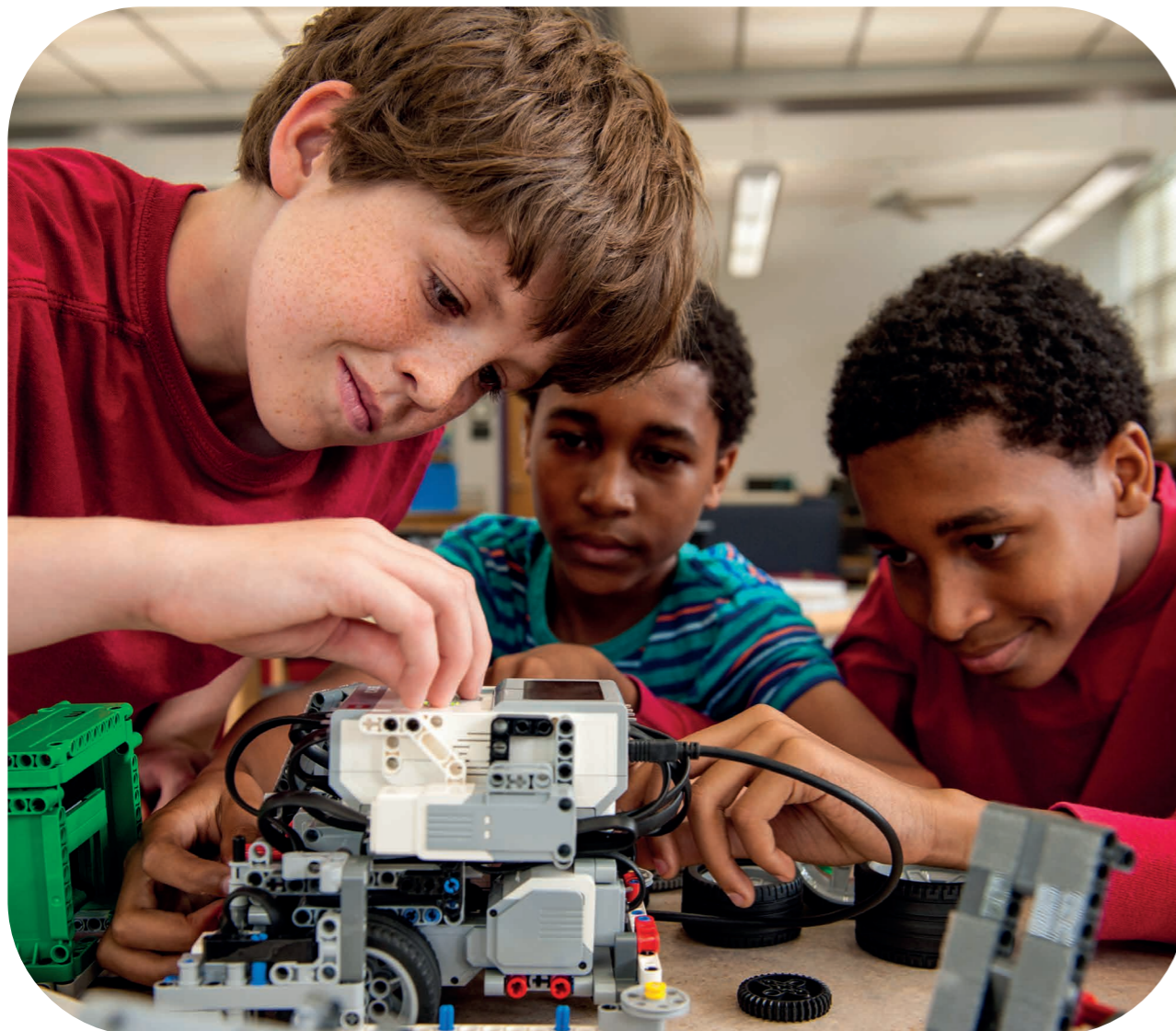
De Bibliotheek sluit met scholen partnerschappen die passen bij de aanpak van Aidan Chambers. Om dat te bereiken gaan we uit van de zeven landelijke bouwstenen van de Bibliotheek op school.⁸ Het doel is een aantoonbare kwaliteitsverbetering van het leesonderwijs en het stimuleren van meer lezen, op school en thuis.

*Door samen te investeren en te werken aan een structurele samenwerking volgen scholen en bibliotheken het advies op van de Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur dat in het **rapport Lees!** is opgenomen.*

Docenten vervullen een belangrijke rol in de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van leerlingen, evenals in hun burgerschapsvorming. Het is daarom waardevol dat docenten meebewegen met de laatste ontwikkelingen en daarin de leerlingen op het voortgezet onderwijs begeleiden. Dit houdt ook in dat ze in contact blijven met hun doelgroep. Wat houdt ze bezig? Wat doen ze online? Wat zien ze? Hebben leerlingen de juiste kennis en houding om zich in de gemedialiseerde wereld staande te houden?

Vanuit het programma de Bibliotheek op school biedt de Bibliotheek docenten expertise, ondersteuning en inspiratie. Niet alleen op het gebied van taalontwikkeling, maar ook op het gebied van digitale geletterdheid en burgerschap.

de Bibliotheek
op school

- 1. Netwerk en beleid:** strategische netwerksamenwerking is geborgd in het beleid van school, bibliotheek en gemeente. De leesmediaconsulent denkt mee in het ontwikkelen van een visie op leesbeleid.
- 2. Expertise:** de deskundige leesmediaconsulent van de Bibliotheek adviseert de deskundige lees-/taalcoördinator en het team van de school. De leesmediaconsulent biedt daartoe onder andere scholingsmogelijkheden aan en coacht.
- 3. Lees- en mediaplan:** het vaststellen van jaarlijkse doelen waarin activiteiten worden vastgelegd in een lees- en mediaplan. Het lees- en mediaplan geeft dus richting aan het docententeam van de school. De leesmediaconsulent helpt dit lees- en mediaplan te ontwikkelen.
- 4. Collectie en leesomgeving:** actuele, gevarieerde en aansprekende collectie in een inspirerende leesomgeving verrijkt het leesonderwijs en maakt de leescultuur duidelijk zichtbaar. De leesmediaconsulent geeft leerlingen en docenten toegang tot zo'n actuele, gevarieerde en aansprekende collectie, zowel fysiek als online. Voor de online beschikbaarheid van de collectie is er het Digitaal portaal (zie bouwsteen 5).
- 5. Digitaal portaal:** systeem voor het zoeken en uitlezen van boeken, het stimuleren van lezen en het vinden van betrouwbare informatie.
- 6. Activiteiten:** vakoverstijgend aandacht voor lezen via werkvormen, activiteiten op school en in de bibliotheek en campagnes.
- 7. Monitor:** het leesbeleid en lees- en mediaplan worden bepaald en steeds aangescherpt op basis van gemonitorde resultaten. Dat monitoren gebeurt via de Monitor de Bibliotheek op school en door het voeren van evaluatiegesprekken met alle betrokkenen.

⁸ debibliotheekopschool.nl

Bouwen aan een meerjarige samenwerking

We willen jongeren stimuleren om meer te lezen, zodat ze uiteindelijk als kritische burgers in de maatschappij kunnen staan en hun plekje kunnen vinden. De visie van de school is hiervoor leidend en via de bouwstenen geven de Bibliotheek en de school samen vorm aan een stevige en meerjarige samenwerking die leesmotivatie (weer) terugbrengt – gebaseerd op het gedachtegoed van Aidan Chambers. In dit hoofdstuk werken we de zeven landelijke bouwstenen verder uit.

Bouwsteen 1: Netwerk & Beleid

Uit ervaring blijkt dat de impact met betrekking tot het vergroten van leesplezier en leesmotivatie bij jongeren het grootst is bij een meerjarige samenwerking tussen school en bibliotheek. Alleen bij een structurele samenwerking ontstaat een positief leesklimaat en krijgen we onze jongeren weer aan het lezen. Het creëren van zo'n positief leesklimaat moet dus geborgd worden in het schoolbeleid, het beleid van de gemeente en dat van de Bibliotheek. Dat vraagt uiteraard ook om een investering van de school. De Bibliotheek kan hierbij haar hulp aanbieden.

Om een leescultuur te scheppen in de school, is het belangrijk om alle drie de voorwaarden van Chambers te borgen in het schoolleesbeleid.

Een positief leesklimaat – investeringen van de school

- De school verankert het leesbeleid in het schoolbeleid. Lezen neemt daarmee een prominente plek in binnen de school en alle vaksecties.
- De leesmediaconsulent krijgt tijd en ruimte⁹ om de school te ondersteunen bij het bevorderen van een positief leesklimaat.
- De leescoördinator wordt door de school gefaciliteerd om de taak naar behoren uit te voeren (advies: 1-2 uur per week). De taken die de school door de leescoördinator wil laten uitvoeren worden vastgelegd in het taakbeleid.
- Bij voorkeur is er de hele week een mediathecaris in de school aanwezig die aanspreekpunt is voor de leerlingen. De leesmediaconsulent werkt samen met de mediathecaris om het leesklimaat in de school te verbeteren.
- Alle docenten hebben de taak en verantwoordelijkheid om samen met de leesmediaconsulent taal- en leesplezier bij de leerlingen te bewerkstelligen. Elke docent is een leesbevorderaar en is verantwoordelijk voor het functioneren van de leescultuur in de school.
- De school geeft ruimte en middelen aan de Bibliotheek voor het beschikbaar stellen van een aantrekkelijk leesaanbod, zowel fysiek als online.
- De school creëert een rustige en aantrekkelijke leesomgeving met een complete en rijke collectie: voldoende actuele boeken, maar ook tijdschriften, kranten en andere teksten. De school moet dus zorgen voor een rustige en aantrekkelijke ruimte die altijd beschikbaar is als leesomgeving en geld reserveren voor het in stand houden van een actuele en aantrekkelijke collectie. De Bibliotheek kan mede invulling geven aan deze collectie.
- De school legt tijd om te lezen vast in het lesrooster.

⁹ Urenadvies voor de inzet van de leesmediaconsulent: Om leesbevordering te kunnen verankeren in de school is een minimale inzet van de leesmediaconsulent nodig van 4 uur per week tot 1.000 leerlingen. Bij grotere scholen tussen 1.000 – 1.500 leerlingen adviseren we een inzet van 6 uur per week en voor scholen tot 2.000 leerlingen adviseren we een inzet van 8 uur per week.

Bouwsteen 2: Expertise

Iedere jongere heeft mensen nodig die ze helpen bij lezen: de helpende volwassenen. Daar is de sleutelrol weggelegd voor de leesmediaconsulent en de docent. Zij zijn de personen die kennis hebben van aanbod, leesmotivatie en digitale geletterdheid én uitdragen dat lezen leuk en belangrijk is. Ze motiveren, inspireren, helpen keuzes te maken, smaak te ontwikkelen en de betekenis van een tekst of boek te begrijpen. De leesmediaconsulent adviseert in boekkeuze voor de doelgroep, zodat er vanuit boeken gewerkt wordt aan digitale geletterdheid en burgerschap.

De docent is de volwassene die binnen de school het dichtst bij de jongeren staat. De leesmediaconsulent is een spil in de school als het om leesmotivatie gaat en helpt de docent om ook op het gebied van leesmotivatie de rol van helpende volwassene te pakken. Dat kan onder andere op de volgende manieren:

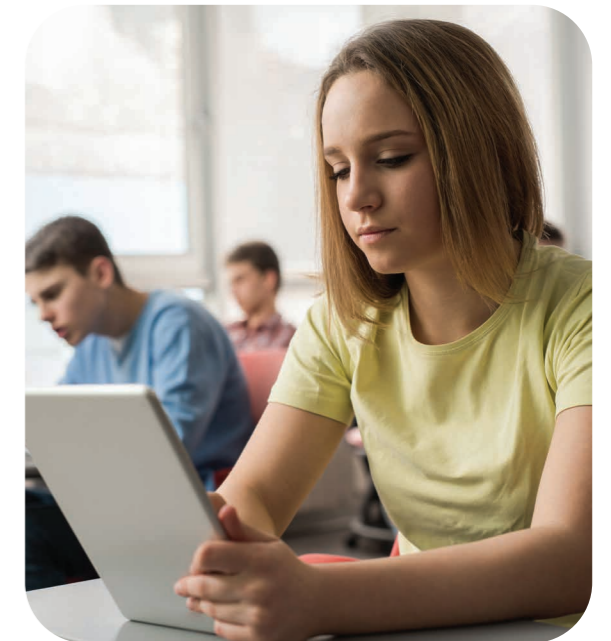
Leesmediaconsulent in de klas

De leesmediaconsulent is beschikbaar voor workshops in de klassen, het begeleiden van groepjes leerlingen bij het kiezen of lezen van boeken, kan boekgesprekken voeren, maar ook docenten informeren en enthousiasmeren op het gebied van leesbevordering. Wanneer de leesmediaconsulent een workshop in de klas geeft, is de docent hierbij, zodat die er later zelfstandig mee aan de slag kan. Zo wordt deze vaardigheid geborgd in de school. Wanneer de docent zelf aan de slag gaat met leesbevordering in de klas, kan de leesmediaconsulent hierop coachen.

Boekproeverij

De leesmediaconsulent adviseert docenten welke boeken jongeren graag lezen en hoe docenten hun leerlingen helpen een boek uit te kiezen dat aansluit bij hun interesses. Deze boekproeverijen kunnen op thema, vakgebied, doelgroep, interesse, etc. worden aangeboden. De leesmediaconsulent kan dus rekening houden met hoe boeken aansluiten op de les- en leerdoelen.

Stichting Lezen heeft een **overzicht** gemaakt van beschikbare opleidingen voor docenten rondom leesbevordering.

Om te kunnen praten over boeken (Chambers), is het van essentieel belang dat docenten kennis hebben van lezen en leesbevordering.

Leesbevordering in het vmbo: lezen werkt!

Verdiepende training aanbieden voor docenten/schoolteam over literatuur en Young Adult (YA)-boeken. Er zijn meerdere trainingen mogelijk en de inhoud is af te stemmen op de wensen van de school. Bijvoorbeeld:

- Wat is Young Adult-literatuur of Jongerenliteratuur? Zijn er literaire criteria of is het een doelgroepsaanduiding?
- Hoe ziet het aanbod YA-/ Jongerenliteratuur eruit en wie lezen YA-/ Jongerenliteratuur?
- Wat is de nieuwste Nederlandse YA-/ Jongerenliteratuur en wat is geschikt voor het literatuuronderwijs?

Training informatievaardigheden

De leesmediaconsulent kan trainingen verzorgen op het gebied van informatievaardigheden, burgerschap, digitale geletterdheid en leesbevordering.

Bouwsteen 3: Lees- en mediaplan

Samen met de school worden alle activiteiten rondom het leesonderwijs, het leergebied digitale geletterdheid en burgerschap vastgelegd in een lees(media)plan. Ook het bieden van een rijke leesomgeving en leermiddelen met aandacht voor diversiteit en inclusie is belangrijk om hierin op te nemen.

In een lees- en mediaplan legt een school vast wat de stand van zaken is en op welke wijze er in de verschillende leerjaren en niveaus in de komende schooljaren aan leesbevordering wordt gewerkt. De directie, leescoördinator en docenten bepalen deze doelen en de leesmediaconsulent denkt mee vanuit de eigen expertise. De leesmediaconsulent neemt daarbij de voorwaarden van Chambers voor een leescultuur mee in zijn/haar advies.

In het plan wordt ook antwoord gegeven op de volgende vragen: Zijn burgerschap en digitale geletterdheid vakken? Of wordt het in meerdere vakken geïntegreerd? Wie trekt de kar? Is er voldoende expertise bij de docenten?

1. Kiezen en selecteren:

de beschikbaarheid van een aantrekkelijke, actuele en gevarieerde collectie en de mogelijkheid om daaruit zelf te kiezen (autonomie).

2. Praten over boeken en teksten:

het vormen van leessmaak en het leren verwoorden van de eigen gedachten over een verhaal. Met andere woorden: het werken aan onder meer literaire competenties, gespreksvoering en kritisch denken.

3. Lezen / leestijd:

'Lezen kost tijd en mag tijd kosten. Geef kinderen juist op school de gelegenheid om te lezen.'

Het lees- en mediaplan is de concrete uitwerking van het meerjarige taalbeleidsplan. De leescoördinator stelt het lees- en mediaplan op waarbij de leesmediaconsulent een adviserende rol heeft. Het is uiteraard een groeidocument dat gedurende het schooljaar aangevuld en aangescherpt kan worden. Hiervoor is het belangrijk dat de leesmediaconsulent, de leescoördinator, docenten en de directie met elkaar in dialoog blijven over (de uitvoering van) het lees- en mediaplan.

Bouwsteen 4: Collectie & Leesomgeving

De leesmediaconsulent zorgt ervoor dat de school en de leerlingen toegang hebben tot een aansprekende, passende en actuele collectie; zowel fysiek als online. Er zijn verschillende mogelijkheden waar de school voor kan kiezen. De leesmediaconsulent kan vanuit expertise meedenken met wat de school nodig heeft. Een belangrijke voorwaarde voor een passend advies is dat de school de leesmediaconsulent op de hoogte brengt van wat er speelt op school: wat is de populatie en welke bijbehorende behoeften brengt die populatie met zich mee (denk bijvoorbeeld aan dyslexie of NT2), welke thema's zijn belangrijk en waarom, wat is de investering die de school in de collectie en leesomgeving kan doen, etc.

De aanwezigheid van een aansprekende, passende en actuele collectie en de mogelijkheid voor leerlingen om daaruit te kunnen kiezen is één van de drie voorwaarden van Chambers voor een leescultuur op school.

Mogelijkheden vanuit de leesmediaconsulent/bibliotheek op het gebied van Collectie & Leesomgeving:

Collectieadvies

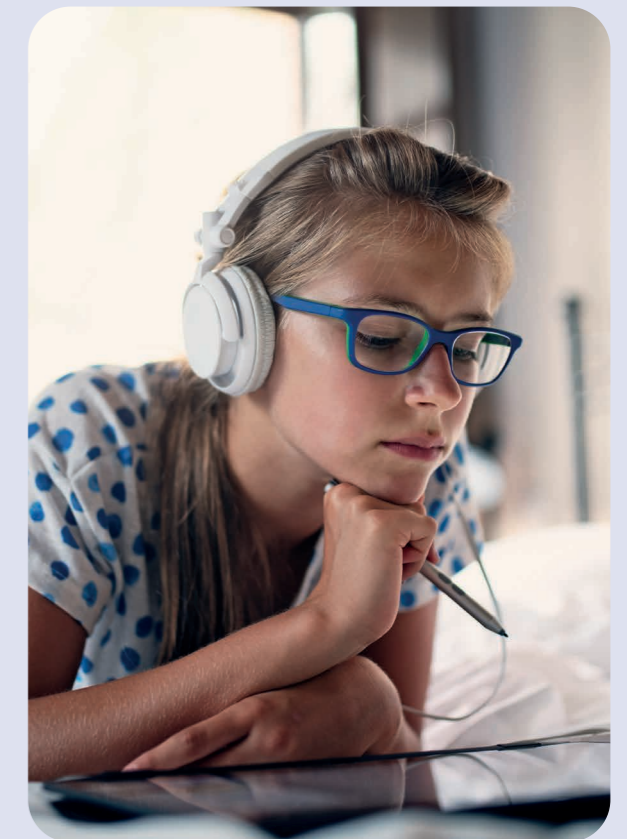
De leesmediaconsulent adviseert over een uitgebalanceerde collectie voor in de schoolbibliotheek die past bij de doelgroep, de belangrijke thematiek en het investeringsvermogen van de school.

Bibliotheekabonnement

Om boeken te reserveren en lenen maken we de leerlingen en docenten collectief lid van de Bibliotheek. Met dit abonnement maken zij gebruik van de fysieke collectie van de bibliotheekvestiging. Ook maken zij gebruik van de jeugd- en Young Adult e-books en luisterboeken die via de **online Bibliotheek** worden aangeboden. Leerlingenpasjes dienen collectief aangevraagd te worden.

Bouwsteen 5: Digitaal portaal

Toegang tot de catalogus via de website en app van de Bibliotheek zorgt voor het ontsluiten van betrouwbare informatie, voor het zoeken en uitlezen van boeken en het stimuleren van lezen. Met het lidmaatschap heb je toegang tot de online Bibliotheek. Hierin zijn e-books en luisterboeken direct te lenen. Deze bouwsteen hangt sterk samen met de bouwsteen 'Collectie & Leesomgeving'. Ook online moet die leesomgeving geborgd worden en daar is het Digitaal portaal geschikt voor.

Bouwsteen 6: Activiteiten

Het is belangrijk dat er in de school voldoende én doeltreffende activiteiten rond lezen worden uitgevoerd. De afspraken hierover staan in het lees- en mediaplan. Activiteiten moeten bijdragen aan de drie voorwaarden van Chambers voor een leescultuur: 1) kiezen en selecteren uit de aanwezige collectie (autonomie), 2) praten over boeken en 3) leestijd. De leesmediaconsulent helpt de school om te komen tot een doeltreffend aanbod van activiteiten die de leescultuur mede tot stand brengt.

Het aanbod van de Bibliotheek uitgevoerd door de leesmediaconsulent kan bestaan uit:

- Scholingsplan docenten (zie de bouwsteen Expertise)
- Boekentips voor docenten gerelateerd aan schoolvakken (zie de bouwsteen Expertise)
- Projecten voor leerlingen
- Aansluiting bij campagnes
- Bibliotheekbezoeken voor klassen

Bouwsteen 7: De Monitor

Een kwaliteitsmeting bevordert in hoge mate een opbrengstgerichte manier van samenwerken. Een goed startpunt om tot een lees- en mediaplan te komen, is het afnemen van de Monitor de Bibliotheek *op school* voor het voortgezet onderwijs. Het instrument meet de leescultuur op locatie. De leesmediaconsulent presenteert na afname de uitslag van de monitor aan het team. De school krijgt daardoor in beeld wat een goede bijdrage levert aan de leescultuur en welke aspecten nog voor verbetering vatbaar zijn. De resultaten van de monitor vormen een uitstekend startpunt voor de school en leesmediaconsulent om gezamenlijke doelen vast te stellen, met daaraan gekoppelde acties in het leesjaarplan. Door het jaarlijks blijven afnemen van de monitor kunnen deze doelen gemakkelijk worden aangescherpt en bijgesteld. Naast de jaarlijkse afname van de Monitor de Bibliotheek *op school* is het uiteraard van essentieel belang dat de leesmediaconsulent, leescoördinator, docenten en directie met elkaar in dialoog blijven over (de uitvoering van) het lees- en mediaplan.

De Monitor de Bibliotheek *op school* vergt voor het invullen door de docent en de leerlingen een half lesuur. Daarnaast is het van belang dat het docententeam, de leescoördinator en de directie 90 minuten tijd vrijmaakt voor de presentatie van de resultaten. De leesmediaconsulent zorgt ervoor dat de Monitor ingevuld kan worden en analyseert alle antwoorden in pakweg 10 klokuren. De Monitor wordt afgenomen in de periode tussen november en februari en geanalyseerd rond mei.

Leesoffensief Brabant

Het Leesoffensief Brabant strijdt als collectief voor een betere lees- en taalvaardigheid. Binnen deze Brabantbrede, strategische samenwerking van onderwijs, kinderopvang, gemeenten, provincie en bibliotheken pakt iedere partner voortvarend zijn rol en deelt zijn expertise. Het doel? De Brabantse jeugd een leesvaardige toekomst geven zonder laaggeletterdheid.

*Ben je beleidsmaker,
bestuurder, leerkracht of
pedagogisch medewerker?
Kom met ons **in actie**. Samen
gaan we voor leeskracht!*

Colofon

Deze publicatie is tot stand gekomen binnen het Leesoffensief Brabant.

© Leesoffensief Brabant, augustus 2024

Provincie Noord-Brabant

LEESoffensief
Brabant!

Heb je vragen of
wil je deze diensten
verder bespreken?

Neem dan contact op
met je lokale bibliotheek!